

Emlékezés Waltner Mihályra

Nyolcvan esztendővel ezelőtt, 1901. január 4-én született Waltner Mihály, a szegedi munkásmozgalom jeles alakja. Édesapja lakatossegédként és gépkezelőként dolgozott. Szervezett munkás volt, akit az üzemtulajdonosok és a hatóságok ezért üldöztek. Képzett emberként tartották számon: jól olvasott pl. németül. Fiát gyakran magával vitte a Vas-, Fémipari és Asztalos Szakszervezet Laudon utca 22. szám alatti (ma: Mikszáth Kálmán utca) székházába, és megismertette a korabeli német- és magyarországi szocialista gondolkodók, munkásmozgalmi vezetők számos munkájával.

Waltner Mihály, édesapjához hasonlóan, ugyancsak a vasasszakmát sajátította el. Ahogyan a Gaál Endre által 1963 februárjában lejegyzett visszaemlékezéséből kitétni, tanoncévei Kecskeméti Antal épület- és műlakatos Mars téri műhelyében keserves körülmények között teltek: a napi munkaidő pl. télen-nyáron egyaránt reggel 6 órától este 7 óráig tartott. Mindez korán ráébresztette a szocialista szervezkedés fontosságára, az osztályharc jelentőségére. 1917. január 17-én tagja lett a vasasok szakszervezetének. Röviddel ezután könyvtárosnak választják, s így bekerül a csoport vezetőségébe. Később ugyanitt jegyző és pénztári ellenőr. 1918 elején belép a Szocialdemokrata Pártba. A Munkásszínpad krónikájában 1918 májusában lelhetjük fel először nevét.

Az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra idején már mint a KMP, ill. az egyesült Szocialista Párt tagja a Gyufagyárban létrehozta a Vegyes Szakszervezetet. A párt agitátorképző tanfolyamra is küldte, amelyet sikerrel végzett el. A Tanácsköztársaság alatti forradalmi tevékenysége miatt két évig rendőri felügyelet alatt állt. Ennek ellenére aktívan részt vett a munkás kultúrservek rendezvényeinek lebonyolításában. Pl. 1920-ban és 1921-ben egyik rendezője a Belvárosi moziban május 1-én bemutatott vitathatalanul politikai színezetű műsoroknak, amelyek a gyűlést illem miatt elmaradt politikai tömegrendezvények helyett demonstráltak a munkásság számára a baloldali mozgalom életéről, folytonosságáról. Nagy Dezső kutatásai-ból tudjuk, hogy a 154 tagú színjátszó gárdából 22-en maradtak a „nagy vihar után”, közöttük Waltner Mihály és felesége. A Munkásszínpad ezekben a roppant nehéz időkben igen fontos szerepet játszott a munkásság nevelésében, eszmélet felvilágosításában. Ahogyan a Munka c. lap 1921. január 18-i számában olvashatjuk: „Az ilyen színpad valóban

forummá és tribunállá lesz, melyen az emberi szolidaritás, az élet nagy és mély igazságainak igéi szólnak meg tanítva, nevelve, bátorítva és fölemelve a lelkeket.”

1925-ben Waltner Mihályt a Munkásszínpad elnökévé választották, s e tiszteben elvtársai bizalmából 1948-ig meg is maradt. Nagy Dezső tanulmányában bőven utal a színjátszók politikai-agitációs munkájára az ellenforradalom éveiben: a harmincas években bemutatott nagy hatású előképekre, amelyek során a szereplők gyűjtő hatású szövegeket is felolvastak, a kommunista meggyőződést hirdető budapesti Szalmás kórssal való intenzív együttműködésre vagy éppen Hont Ferenc szegedi munkás szavalókórusával való közös fellépésekre.

1942-ben Waltner egyfelvonásos életképet írt a Színpad számára, amelyet be is mutattak. 1943-ban színpadra alkalmazták „A szegény legény álma” c. forradalmi hevíletű költeményét. A verset Komócsin Zoltán adta elő, aki testvérel, Komócsin Mihállyal együtt a Színpad elkötelezett, értékes, megbecsült tagja volt.

Waltner 1922-től a Szegedi Általános Munkás Dalegyület Művészeti Bizottságának tagja, 1944 és 1948 között a Bizottság titkára. 1935-től 1951-ig elnöke és ügyvezetője a Munkás Dalos Szövetség Délkerületi Bizottságának. A dalárda, a Munkásszínpadhoz hasonlóan jelentős szerepet vállalt magára a tömeges közéleti politikai munka tekintetében. A rendőrség vidéki főkapitánya rendeletében, amellyel egy időre betiltotta a szavaló- és dalkórusok működését, hangsúlyozta: „... olyan szavakat és énekszámokat adtak elő, amelyek egyrészt a társadalmi osztályok közötti ellentétek és gyűlölet felkeltésére alkalmasak, másrészt kifejezetten propaganda célokat szolgáltak a kommunisták számára.” A felszabadulás után, 1944 őszén, Waltner Mihály szervezte újja az énekkart, amely már november 7-én sikerrel szerepelhetett. Emlékeztet az 1944 szilveszterén a Munkásszínpaddal közösen a Városi Zeneiskola nagytermében adott ünnepi műsorok is.

1931-ben az SZDP Szakmaközi Bizottsága úgy ítélte meg, hogy a munkásság sporttevékenységének az SZMTE-nek a vezetősége elpolgáricosodott, nem szolgálja megfelelően a dolgozók érdekeit, ezért Waltner-t fel társával együtt az SZMTE vezetőségébe irányították a helyzet megváltoztatására. 1931 és 1940 között pénztárosként, 1940-től 1947-ig az SZMTE titkáráként dolgozott a reá minden munkájában jellemző nagy odaadással, ügyszeretettel. Ezekben az években a

Munkáskönyvtárban továbbra is buzgalommal végzett sok-sok időt, energiát és nem kevés felkészültséget igénylő könyvtárosi tevékenységet is. (E munkájáról a hatvanas évek végén Kormányos Andrásnak beszélt részletesebben; vallomását magnetofonszalag őrizi.)

1933-tól a Munkásotthonban lakott feleségével, közvetlenül a pártiroda mellett. Felhasználva szakismeretét, nagyon sokat dolgozott az épület és a helyiségek karbantartásán, a kisebb fa-, vasipari és elektromos javításokat szinte kivétel nélkül ő maga végezte el.

A város felszabadulását követően azonnal tagja lett a Magyar Kommunista Pártnak. A folyamatosan és magas színvonalon végzett kulturális irányító tevékenység mellett fontos politikai megbízatásoknak is eleget tett. Így 1948-tól 1951-ig a Közalalmazottak Szakszervezete Területi Csoportjának titkára, 1951-től 1956-ig az MDP helyi Földművelésügyi Pártszervezetének elnöke.

Az 1956. évi ellenforradalmi lázadás leverését követő időkben élen járt a Munkásszínpad újjászervezésében, a Munkás Dalárda újbóli talpraállításában.

Kiemelkedő mozgalmi, közéleti tevékenységét szocialista munkásállamunk számos kitüntetéssel ismerte el. Így tulajdonosa volt a Szocialista Hazáért Érdemrendnek, a Munka Érdemrendnek, a Szocialista Kultúráért Érdeméremnek, a Felszabadulási Emlékéremnek.

Waltner Mihályra a munkásság felemeléséért, szebb, igazabb, szocialista jövőjéért fáradhatatlanul harcoló forradalmára kegyelettel, hálával és megbecsüléssel emlékezünk.

Dr. Hegyi András

Az MSZMP Szeged városi bizottsága és Szeged megyei város tanácsa holnap, hétfőn, január 5-én fél 11 órakor a Belvárosi temetőben koszorúzást rendez Waltner Mihály hamvainál, születésének 80. évfordulója alkalmával.

Móra litvánul

Két éve lehetett, hogy nálunk járt Vitas Agurkis Vilniusból, Litvánia fővárosából. Meglepően jól beszélt magyarul, s azért volt itt, hogy megismerkedjék azzal a levegővel, amelyet Móra Ferenc szívott hajdan errefele, merthogy ő nekilátott lefordítani a szegedi író ifjúsági regényét, a *Kincskereső kisködmön*-t.

S most itt a kezembem Móra első litván nyelvű fordítása. A *Kincskereső kisködmön*-t eddig több kiadásban is megjelentették németül (1957, 1958), szlovákul (1958), a *Csilicsali Csalavári Csalavér*-t románul (1958), a *Dióbél királyfi*-t németül (1958), válogatott ifjúsági elbeszéléseit azerbajdzsáni nyelven (1964), csehül (1956), grúzul (1968), lengyelül (1956), oroszul (1962), örményül (1964), románul (1956, 1963), tadzikül (1964), ukránul (1966).

Móra külföldi megismertése még életében megkezdődött, az *Ének a búzamezőkről* még frissen megjelent angolul (1930), németül (1930), hollandul (1933). A felszabadulás után finnül (1947) és törökül (1949, 1951). Az *Aranykoporsó* először szlovákul szolgált meg (1947), majd németül több kiadásban (1961, 1964, 1968), oroszul (1964) és angolul is (1964). Válogatott elbeszélései cseh (1958), szlovák (1960) és lengyel (1956, 1960) nyelven is ismeretessé váltak. A *Hanibál föltámasztása* szintén olvasható csehül (1958).

S most a vilniusi Vaga kiadó jóvoltából 30 000 példányban, szép színes képekkel a litván gyermekek olvasmányára is lesz a *Kincskereső kisködmön*. Litván címe nem szó szerinti, hanem — akár a német kiadásoké (*Wundermantel*) — csak „csodakötös” vagy „csodátévő kabát”: *Stebuklingi kailipukai*. Különös nyelv a litván, alig találni benne az ismert európai nyelvekhez hasonló szavakat. Litván — magyar szótár nincs, én is csak egy német kiadású, hétnyelvű (német, lengyel, orosz, ukrán, litván, lett, jiddis) szótár (1918) segítségével tudtam azonosítani Móra írásait.

A könyv alcíme: *Apysaka*. Elbeszélés. Az utószóban a fordító felsorolja Móra néhány művének a címét. Izeltől idefőlem őket: *Ponas mokytojas Hanibalas* (Hannibál föltámasztása), *Daina apie kvieciu laukus* (Ének a búzamezőkről), *Aukso karstas* (Aranykoporsó). Érdekes ennek a népi ráolvasásnak litván átültetése is:

Nyúlháj,
daruháj,
majd meggyógyul,
ha nem fáj.
Varjúháj, ebfül —
elmaradsz már ettül.

Költő, Henrikas Bakanas
ültette át versre:
Küikis
piškis,
žvelk, jau sveikas,
piktai varnai
juodaskvernei
sirgt atėjo laikas.

Nem kevésbé kelti föl figyelmünket B. *Diodorovas* sok színes illusztrációja. Láthatóan törekedett arra, hogy magyar népi motívumokat használjon föl, ám rendkívül tanulságos mégis, hogy ábrázolásában miképpen érvényesült akaratlanul is a litván népeletről alkotott képe: amire nem talált forrásaiban minát (egy-egy ruhadarabra, szobabelsőre, fálusi utcaképre, s hasonlóra), ott a maga hazai hagyományai törtek elő. Kicsit olyan ez, mint ahogy a négerék szentképein Szűz Mária is, meg a gyermek Jézus is — fekete.

Jó volna tudni, mekkora visszhangot vált ki a litván gyermekekből a mi Móra Ferencünk sajtósága, búbajos mesélő hangja.

Péter László

Pályázat középiskolai katonai kollégiumi jelentkezésre

A Honvédelmi Minisztérium jelentkezésre hívja fel az általános iskolák 8. osztályos fiátanulóit, akik: vonzódnak a katonai életpályára és a tiszti hivatás iránt, szüleikkel (törvényes képviselőjükkel) egyetemben erkölcsi és anyagi kötelezettséget vállalnak arra, hogy felvételük esetén a középiskola eredményes befejezése után tanulmányait valamely katonai főiskolán folytatják.

A felvételi követelmények megfelelő tanulók — szülői (gyámhatósági) egyetértés és a szerződés megkötése után — a Magyar Néphadsereg középiskolai katonai kollégiumai növendéki állományába kerülnek, ami egyúttal középiskolai felvételt is jelent.

A középiskolai katonai kollégiumok, Eger, Nyiregyháza és Tata városokban működnek. A növendékek a jelzett városok gimnáziumaiban, Egerben azonkívül a Gép- és Műszeripari, valamint a Közgazdasági Szakközépiskolában is tanulnak.

A kollégiumi növendékek teljes és ingyenes ellátásban (kollégiumi elhelyezés, étkezés, ruházat, tanszer, teljesítménypótlék, zsebpénz, kulturális és sporteszközök) részesülnek; így a szülők anyagi megterhelése nélkül folytathatják középiskolai tanulmányaikat.

A jelentkezés feltételei: magyar állampolgárság, katonai szolgálatra való egészségi alkalmasság, az előírt tantárgyakból (magyar, történelem, számtan, fizika és orosz nyelv) legalább jó (4) tanulmányi eredmény, szerződésben rögzített feltételek vállalása.

Azonos feltételek esetén a felvételinél előnyben részesülnek: a többgyermekes fizikai dolgozók gyermekei, az egyedülálló szülő által eltarítottak, az állami gondozottak, a fegyveres erő távoli helyőrségeiben szolgálatot teljesítő hivatásos allományúak gyermekei, azok a tehetséges fiatalok, akiknek továbbtanulását a családi és szociális körülmények egyébként nehezen tennék lehetővé.

A jelentkezési feltételeknek megfelelő pályázók „Jelentkezési lap”-ot töltenek ki, melyet a megyei hadkiegészítési és területvédelmi parancsnokságtól (Szeged, Szechenyi tér 6.) szerezhetnek be, ahol a szülők részletes felvilágosítást kapnak.

A kollégiumi felvételre való jelentkezés nem zárja ki más közép- vagy szakmunkásképző iskolába történő egyidejű jelentkezést lehetőségét. A katonai kollégiumba történő jelentkezést a rendszeresített általános iskolai továbbtanulási nyomtatványra nem kell rávezetni.

A pályázók áprilisban felvételi vizsgán vesznek részt, ahol felméri a középiskolai továbbtanulásra és a katonai pályára való alkalmasságukat.

A döntésről a pályázókat (szüleiket, gondviselőiket) a középiskolai katonai kollégiumok igazgatói május 31-ig írásban értesítik.

A pályázati határidő: február 20.

Csaba Éva

Különleges bőrápolás

Az egyszerű, mindennapos, majdnem azt mondhatnánk kötelező bőrápoláson túl ugyancsak feljajhatjuk a bőr állapotát különleges, bár szintén egyszerű módszerekkel. A fiatalos, üde bőr rugalmas és víztelt. Emlékeztet a kiskorúak bőrre. Ez a vízteltség az évek folyamán különböző ártalmak miatt csökken. A por, a szél, valamint a napsugár, a mosakodás, és utána esetleg vízzel mosott bőr hirtelen párolgása, az évek múlása, a feketekávé, a dohányzás, — mind, mind nyomot hagynak a bőrön. Szárazabb lesz, törékenyebb, kezdetben finom ráncok, később nagyobb barázdák keletkeznek rajta. Egyszóval a finom zománc, az üdőség eltűnik róla.

Ezt valahogyan ellensúlyozni kell. A legegyszerűbb lenne a fenti ártalmak kiküszöbölése, de ez sajnos lehetetlen. Telnek az évek, öregszünk, tehát más módszert kell keresni.

Már nagyon régen rájöttek arra, hogy az egyes növényfajták, sőt állati eredetű anyagok hosszabb ideig a bőrre helyezve üdítik, frissítik azt. Szamártejtel a borjúhúsú úgyszólván mindent kipróbáltak az évezredek folyamán. Ma természetesen már kevésbé furcsa dolgokat használunk, de a mai pakolások, arcmaszkok is az ősi eljárások alapján történnek.

Az arcpakolásokat általában pihenő helyzetben jó al-

kalmazni, gondosan megtisztított bőrre oly módon, hogy a szemrés, az orr és száj vonala szabadon maradjon, ezzel szemben a nyakat soha ne hagyjuk ki. A pakolásokat általában 15-20 percig hagyjuk bőrünkön.

Elsősorban a frissítő, vízteltséget fokozó, hidratáló pakolásokról beszéljünk, ugyanis a mai életmód (közponyi fűtés, gázfűtés stb.) sok vízszegény arcbőrt produkál.

Ilyen pakolás pl. a húspakolás. A húspakolást a következőképpen alkalmazzuk: 5-6 dkg kétszer ledarált húst néhány csepp étolajjal és egy fél tojássárgával elkeverünk. Az arcra felkenve vízzel vatta vagy gézdarabkával rögzítjük és 20 percig hagyjuk fenn. Sok friss vízzel mossuk le. A fáradt, petyhüdt arcot felüdíti, a fiatalos maszkjának nevezik. Hidratáló hatású pakolás minden gyümölcsből készült pakolás is. Sok fajtája ismeretes, minden puha húsu gyümölcs használható hozzá.

Ha nagyon szépek akarunk lenni, alkalmazzuk a római császárné pakolását, amit a nevével elkeresztelve, még ma is Poppea-pakolásnak neveznek. Két kanál búza, rozsa vagy bablisztet meleg vízzel péppé kell keverni. Hozzá lehet keverni tetszés szerint uborkapépet, gyógynövényfőzetet vagy búzacsirajolajat. Dermedésig maradjon a pakolás a bőrön, azután újhegyel, köröző mozgást végezve kell ledörzsölni. Mindent, meleg, majd hidegvizes öblítés kövess.

Gyógynövényeink közül borogatásként alkalmazhatjuk a bőrnugtató hatású azulént tartalmazó *cickafark* teát, úgyszintén a *fehér mályvát* és az orvosi *székfű* teát.

Ráncosodásra hajlamos arcból átmeneti felelősségre kiválóan alkalmas az úgynevezett *jeges pakolás*. A zsíroskrémmel bekent arcból gőzzel megmelegített törülközővel átforrósítjuk. A törülközők melegítése úgy történik, hogy összehajtogatva tésztauszorúba tesszük, és forró vízzel teli fazék fölé helyezzük és fedővel letakarjuk. A gőz felmelegíti a törülközőt. A meleg törülközőt borítsuk az arcbőrre, majd közvetlenül levétele után, zsebkendőbe burkolt jégdarabkával töröljük át az arcot. A váltakozó hő hatására a bőr vérkeringése lendületbe jön, a bőr enyhén megduzzad, s a ráncok órákra kismulnak. Természetesen a hatása csak múló jellegű, de rendszeresen alkalmazva kitűnő értorna.

Az otthoni eljárásokkal párhuzamosan igénybe vett kozmetikai kezelések marandó, tartósabb hatást eredményeznek.

Segítsünk a kozmetikusnak, ne sajnáljuk az időt, amit az arcpakolásokkal eltöltünk, hiszen nem nagy időáldozatról van szó. Így egy kevés akarat és a kitartás a folytonosságához bőségesen kamatozódik az elért pozitív hatásokban.